

NBMV-project 2016-2018

Besluiten van het gewestelijk luik van het project

Inleiding

Met de steun van de Koning Boudewijnstichting en het European Programme for Integration and Migration (EPIM) voerde de Federatie van Brusselse OCMW's twee jaar lang een project uit rond het thema van de NBMV. Het project bestond enerzijds uit een gewestelijk programma voor vorming, uitwisselingen en ontmoetingen voor OCMW-medewerkers en anderzijds uit een brochure en een federale afsluitingsdag.

Ter herinnering: het NBMV-project dient gesitueerd te worden in de context van de Europese, en dus ook Belgische, vluchtelingen crisis van 2015, die zich in het bijzonder kenmerkt door de exponentiële stijging van NBMV (niet-begeleide minderjarige vluchtelingen). In 2015 waren er in België 5.047 NBMV geïdentificeerd, van wie er 3.099 een asielaanvraag ingediend hadden. Goed voor een stijging van 538% in vergelijking met 2014, toen 'maar' 486 NBMV een asielaanvraag ingediend hadden.

In dit document zetten we de belangrijkste besluiten op een rijtje. Deze besluiten vloeien voort uit de gesprekken tussen de sprekers en de maatschappelijk werkers van de OCMW's tijdens de vormingsdagen en halve ontmoetings- en uitwisselingsdagen die plaatsvonden tussen januari en juni 2017 in het kader van het gewestelijk luik van het NBMV-project. De besluiten zijn voornamelijk vanuit het oogpunt van de maatschappelijk werkers in de OCMW's geformuleerd. Het eerste deel omvat pragmatische besluiten die beschouwd kunnen worden als adviezen inzake maatschappelijk werk. Het tweede deel bestaat uit algemenere, structurelere vaststellingen die als basis kunnen dienen voor eventuele aanbevelingen.

I. Pragmatische besluiten → adviezen inzake maatschappelijk werk

ZIJN

- Het is belangrijk om de NBMV samenhangende en eenvormige informatie te geven → samenhang tussen collega's
- Het is belangrijk om niet te vragen naar het hele verhaal van zijn vertrek uit zijn geboorteland (mag niet lijken op de procedure voor een verblijfsvergunning)
- Het is belangrijk om vragen te stellen wanneer iets in het verhaal van de jongere niet helemaal duidelijk is.
  - Voorbeeld van de NBMV die niet meer terug naar de dokter wilde omdat die hem niet behandelde maar enkel wat papiertjes meegaf (voorschriften voor geneesmiddelen of consultaties bij specialisten).
- Belang van wat er buiten het kader gebeurt, het informele aspect, de interesse voor de persoon → helpt om een relatie op te bouwen met de NBMV
- Opgelet voor clichés en vooroordelen ten aanzien van de nationaliteit of de aanvraag die ingediend wordt.
- Belang van een aangepaste woordenschat.
- Belang van non-verbale taal tegenover een publiek dat een van de landstalen of het administratieve jargon niet goed gebruikt. Beseffen dat de jongere mogelijk andere non-verbale codes hanteert dan wij, die niet verkeerd geïnterpreteerd mogen worden.
  - Voorbeeld van de jongedame uit Guinee die niet in de ogen kijkt of de jongeman uit Syrië die de armen kruist tijdens een cursus bij het BAPA.
- Het is belangrijk om een sociaal tolk (taalkundig en cultureel) in te schakelen in plaats van iemand van de familie.
- Het is belangrijk om de jongere te laten herformuleren om te zien of hij goed begrepen heeft wat hem net uitgelegd werd. Sommige jongeren slagen er namelijk in om lange tijd te doen alsof, zonder echt begrepen te hebben wat hen gezegd of gevraagd werd (uit angst om dom over te komen of om onrespectvol te zijn).

DOEN

- Systematisch nagaan of de eventuele volwassene die de jongere vergezelt, het ouderlijke gezag of het voogdijchap wel goed uitoefent. Als dat niet het geval, is het belangrijk om de jongere te melden. De melding van een NBMV is het uitgangspunt van toegang tot bescherming. Het brengt namelijk een aantal mechanismen op gang die gunstig zijn voor de minderjarige, zoals toegang tot een voogd, maar ook tot onderwijs, psychosociale en juridische begeleiding, specifieke opvang voor NBMV, bijstand voor gezinshereniging, enz. Als de jongere niet gemeld wordt, kan dat trouwens negatieve gevolgen meebrengen voor hem. Want als er tegen zijn 18-jarige leeftijd geen wettelijke procedure opgestart is, kan de jongere teruggestuurd worden.
  - In dat kader wordt de vraag naar het beroepsgeheim gesteld. Tijdens de discussies werden bepaalde elementen aangehaald:
    - Sommige instanties (politie, CGVS, DV) *moeten*, andere (OCMW, advocaat, particulier) *mogen* melden.
    - De jongere en/of zijn familie trachten te overtuigen van het belang van deze melding → samenwerken met culturele bemiddelaars.
    - Opdat de meldingsaanvraag aanvaard zou worden, hoeven niet alle velden van het meldingsformulier ingevuld te zijn. De vzw SOS Jeunes gaf aan dat naam en leeftijd voldoende zijn.
    - De vzw SOS Jeunes wees er ook op dat ze nooit melding deden zonder de goedkeuring van de jongere, tenzij in extreme gevallen zoals bij jongeren van minder dan 12 jaar of in geval van mensenhandel.
- Onderzoeken of de jongere niet 'teruggestuurd' moet worden naar een gepaster steunsysteem: ruime familiekring, verzelfstandiging (als het in ruime familiekring bijvoorbeeld niet goed verloopt), jeugdbijstand, enz.
- Uitleggen waarin de steun van het OCMW bestaat, wat de toekenningsvoorwaarden zijn, niet gewoon vragen stellen. Anders kan het bezoek aan het OCMW gezien worden als een nieuw vraaggesprek van het CGVS, omdat de jongere niet begrijpt waar die vragen hem kunnen brengen.
- Als de opvolging door een maatschappelijk werker van het OCMW onderbroken wordt (ontslag, ziekte, vakantie), is het belangrijk uit te leggen waarom er geen afscheid genomen kon worden. Anders kan de jongere die onderbreking ervaren alsof men hem voor de zoveelste keer de rug toekent.
- Het is belangrijk om een professioneel netwerk op te bouwen rond de jongere. Ofwel wordt de jongere opgevolgd door een vzw en is dit netwerk in principe al gevormd, ofwel niet en dan moet dit netwerk nog gevormd worden (vzw's gespecialiseerd in de opvolging en begeleiding van NBMV, school, burens, PMS, Fedasil, enz.) → het mechanisme van de sociale coördinaties gebruiken?
- Ook een menselijk netwerk rond de jongere opbouwen (toneel, sportclub), en niet alleen een professioneel netwerk → het fonds voor participatie en sociale activering gebruiken wanneer dat mogelijk is?

Focus op onderwijs

- Belang van een goede ondersteuning op school. De jongere gebruik laten maken van het OCMW-netwerk (vrijwilligers, huiswerkhulp, hulpverlening in open milieu, jeugdhuizen).
- Het is belangrijk om niet van een blanco blad uit te gaan en te vragen wat er in het land al gedaan is.
  - De jongere heeft bijvoorbeeld al lessen automechanica gevolgd.

- Het is belangrijk om het verleden van de jongere te begrijpen, maar ook dat het voor hem niet gemakkelijk is om aan te sluiten op een traditioneel schooltraject.
  - Voorbeeld van de Afghaanse jongeren die nooit naar school gegaan zijn en voor wie het een echte uitdaging is om van de ene dag op de andere 8 uur in een klaslokaal te blijven zitten.
- Belang van het educatieve werk door de maatschappelijk werker (op tijd komen, goed omgaan met geld - veel schulden MIVB, gsm, naar de dokter gaan, schoolresultaten ophalen, enz.).
- Het is belangrijk om al dit begeleidende werk te formaliseren in een GPMI.

II. Structurelere besluiten

- Te weinig opvangplaatsen in fase 3. De jongeren zijn soms verplicht om het verzelfstandigingsproces te doorlopen in allesbehalve ideale omstandigheden, meer bepaald in het kader van een collectieve opvang van fase 2.
- In de meeste gevallen stopt de verenigingssector met het opvolgen van de jongere zodra die 18 jaar is. Deze stopzetting kan als abrupt ervaren worden. Er wordt dan veel meer een beroep gedaan op de OCMW's, maar rekening houdend met hun omstandigheden kunnen die vaak niets doen.
- Het statuut van samenwonende, en het bedrag van het leefloon (of equivalente steun) dat eraan gekoppeld is, wordt vaak problematisch genoemd. Het is voor die jongeren namelijk heel moeilijk om alleen te wonen. Het alleen-zijn en de eenzaamheid worden ervaren als een straf en kunnen de geleverde inspanningen op het vlak van integratie en begeleiding in het gedrang brengen.
- Het gebrek aan investering door bepaalde voogden op administratief vlak werd ook vaak problematisch genoemd (een bankrekening openen, een dossier bij het OCMW indienen en opvolgen, enz.).
- Er zijn te veel informatiebronnen.